СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 275. Джерзі Сити Н. Дж., вівторок, 26-го листопаду 1940. No. 275. Jersey City, N. J., Tuesday, November 26, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

СВЯТО УКРАЇНСЬКОГО КАЛЕДЖА

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — Минулої неділі, 24 листопаду ц. р., відбулось у Філядельфії Свято Українського Каледжа, яке мало за ціли спопуляризувати справу каледжа, а також придбати фонди на його працю.

АРХІЄРЕЙСЬКА СЛУЖБА БОЖА.

Свято почалось архієрейською Службою Божою в українській гр.-кат. катедрі при Норт Френклин вул. Службу Божу відправив Преосв. владика Константин Богачевський в присутности Преосв. владики Івана Бучка, та при асисті священиків: о. канцлера Ф. Тарнавського, о. д-ра М. Ліщинського, о. О. Ананевича, о. Кравського та о. д-ра Федаша. Церква була виповнена по береги. Преосв. владика Іван Бучко виголосив проповідь, в якій зясував значіння релігійної науки, зокрема значіння українського каледжу на американській землі. Наука, це світло, але справжнім провідним світлом вона стає лиш в сполуці з релігією, говорив владика.

СВЯТОЧНИЙ ОБІД В ГОРІШНІЙ ГАЛІ.

По Службі Божій відбувся святочний обід у Домі Горожан, при Н. Френклин вул. Обід відбувався в обидвох галях, горішній і долішній. Обі галі були виповнені людьми. Кожна з них мала приблизно по пів тисячки гостей. Обід у горішній галі відбувся під проводом епископа К. Богачевського, а в долішній під проводом епископа І. Бучка. В горішній галі тостмайстром був п. Дмитро Галичин, якого представив приявним голова комітету свята, п. В. Волчинський. Після загальної молитви, проведеної владикою К. Богачевським, п. Галичин виголосив до зібраних гостей привіт, та пояснив ціль цього свята. Теперішнє тяжке положення українського народу кладе на американських українців великі обовязки, говорив він. Ті обовязки ми мусимо виконати. Крім політичної акції, яку ми тут вели довгі роки, ми повинні також плекати українську культуру і науку. А це якраз завдання для українського каледжу, говорив бесідник. Далі він покликав до слова ріжних бесідників. О. канцлер Ф. Тарнавський зясував докладніше цілі Українського Каледжу в Стемфорді, Конн. Казав, що каледж має дати учням українського походження додаткове навчання і виховання, якого вони не можуть дістати деінде. І на це треба фондів. Збудування шкільного будинку і всіх приборів внутрі коштуватиме 200 тисяч долярів. А удержання вісьмох навчальних департаментів коштуватиме річно від 40 до 60 т[illegible] колиб лиш десять відсотків американських українців дали річно по доляру, то це можнаб здійснити. Стейт Конетикат дав дозвіл лиш на два роки і впродовж того часу каледж мусить виказатись повними успіхами та станути на висоміні свого завдання. Від У. Н. Союзу зложив привіт і побажання головний предсідник, п. Микола Мурашко. Він сказав, що впродовж довгих років українці у Львові керавились над тим, щоб мати свій університет. Тут в Америці вони можуть це мати без більших труднощів, бо це залежить від їх власної волі. У. Н. Союз, який зо свойого боку робив все, що було в його силі, щоб піднести українську культуру в Америці, бажає цьому каледжові найкращих успіхів.

Привіт від місцевих відділів У. Р. Союзу зложив п. Гайовий, радний У. Р. С. і обіцяв піддержку. Від „Юкрайнієн Вікли" п. Степан Шумейко зложив бажання найкращих успіхів в поширенні української культури на американській землі. Привіт, разом з побажаннями успіху зложив касієр „Провидіння" п. Борисевич. Пані Бойко зложила привіт від Союзу Українок Америки. Пані С. Галичин виголосила привіт від Українського Золотого Хреста, та обіцяла співпрацю з Каледжем. Українські діти повинні масово учащати до нього. Хто знає, може бути ще таке, що священики виховані в тім каледжі, підуть на місійну службу до старого краю, говорила бесідниця. Михайло Пізнак зложив привіт та підкреслив вагу християнського виховання. Він говорив, що з власного досвіду знає, що додаткове церковне виховання, яке він дістав в українській церкві, мало величезний вплив на його пізніше життя і поступовання. Щераз забрав слово тостмайстер п. Д. Галичин, та заявив, що ми, американські українці, які колись виявили таку велику жертвенність для Рідної Школи в старім краю, повинні тепер з такоюж жертвенністю піддержати місцеву Українську Рідну Школу, зокрема Каледж у Стемфорді. Почалась збірка, яка принесла коло $1000. Накінець забрав слово владика К. Богачевський і зясував приявним про силу науки, навівши приклад, що навіть у нинішних часах, коли німці мають погану славу в Америці, американці чатають наукові німецькі книжки, а навіть можна часто почути на радіо концерти з творів німецьких музиків. Наша культура є багата і ріжноманітна, але потреба її постійно піддержувати в розвитку. Це є ціль українського каледжу в Америці, говорив владика. Заключом, що кожний мусить сповнити свій обовязок, п. Галичин замкнув цей обід.

ОБІД В ДОЛІШНІЙ ГАЛІ.

В долішній галі обід відбувався під проводом владики Івана Бучка. Тостмейстром був д-р В. Галан. В вступнім слові д-р Галан привітав чисельно зібраних і зясував ціль свята Каледжа. Свій каледж, говорив він, може доповнити те виховання, що дає учневі американська школа. А це доповнення він може дістати лиш у власній школі. Отець О. Ананович розказав коротко історію повстання українського каледжу, представивши приявним ті фінансові труднощі, які треба тепер і в будучому поконувати, щоб вдержати каледж. Секретар Провидіння, А. Цурковський, зложив привіт і заявив, що його організація рішила вплатити на ціль каледжу $500. Від Союзу Українок Америки привіт зложила пані О. Штогрин, та обіцяла піддержку каледжу. Від „Свободи" привід і побажання зложив ред. Е. Ляхович, кажучи, що нині є більша потреба такого каледжу ніж колинебудь передтим, бо ми в Америці відтяті від джерел рідної культури і мусимо робитись самовистарчальними. З другого боку придавлена українська культура на рідних землях потребує приюту, де моглаб продовжатись і процвітати. В інших культурних народів церква піклується наукою і в нас є те саме. Тому всі повинні уважати це за позитивне явище. Фін. секр. У. Н. Союзу, Р. Слободян, виголосив привіт від У. Н. Союзу, та заявив, що Союз тішиться працею українського каледжу, бо ту працю впродовж довгих літ в границях своїх сил, виконував Союз, шляхом ріжних видавництв і преси. У. Н. Союз не відкажеться теж і від співпраці у допомоговій акції укра-

(Докінчення на 3-тій стор.)

РОЗМОВИ РУЗВЕЛТА З АМБАСАДОРОМ ЛОТІЄНОМ

Президент Рузвелт на днях матиме побачення з англійським амбасадором Лотієном, який недавно повернув з Лондону. Темою їх розмови буде фінансове положення Англії. Лотієн, як лиш прибув до Америки, заявив журналістам, що фінансові резерви Англії в Америці вичерпуються і на черговий рік Англія потребуватиме фінансової помочи у формі кредитів. Дотепер Англія купувала в Америці все за готівку, але далі мусітиме діставати від Америки кредити, або змушена буде перервати дальші закупна зброї в Америці, що булоб її самогубством.

Президент Рузвелт візьме в найблизших днях під увагу також прохання Аргентини удільгити їй позичку, бо внаслідок зменшення експорту до Европи фінанси Аргентини опинились у надірванім стані.

ПАНІ ПЕРКИНС УСТУПАЄ З КАБІНЕТУ

Теперішня секретарка праці в кабінеті президента Рузвелта заявила своїм приятелям, що з наступним роком вона уступає з кабінету. Вона внесла резиґнацію на руки президента і він, по короткім ваганню, приняв ту резиґнацію. Пані Перкинс говорила, що ту програму для робітництва, яку вона поставила була собі за ціль, вона в більшости виконала. Тому уважає дальший свій побут у департаменті праці за злишній. Правдоподібно, що вона дістане від президента якусь іншу високу урядову посаду.

„ЧЕРВОНІ" ВИКЛИКАЛИ СТРАЙК В „ВОЛТІ"

Головний прокуратор Джексон заявив, що федеральні агенти мають незбиті докази, що це комуністи викликали страйк у фабриці воєнних літаків, „Волті". Їх ціллю було не поліпшення положення робітників, тільки зупинка виробу літаків. Джексон також критикував комітет Даєса, кажучи, що він старається підорвати довіря американського загалу до Федерального Бюра Інвестиґацій. Те Бюро, говорив Джексон, робить корисну, хоч тиху роботу. Воно не вганяється за широкою рекламою, як це робить комітет Даєса, бо це шкодилоб його роботі. Воно також не може довільно кидати підозрінь на ріжних людей, як це робить комітет Даєса. Воно потребує тиші, щоб з науковою докладністю доходити вини і не кривдити невинних.

УРЯД У ВІШІ ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ БОМБАРДУВАННЯ МАРСИЛІЇ

Марсилія, французька пристань над Середземним морем, була бомбардована, при чому згинули чотири жінки, а пять було ранених. Французький уряд заложив перед британським урядом протест і зажадав виправдання за це бомбардування. Підчас бомбардування скидувано з літаків проти-італійські летючки. Британське радіо оголосило заперечення і назвало „фантастичними" ті поголоски, що передають, що це британські летуни бомбардували Марсилію.

ІТАЛІЙЦІ ДАЛІ ВІДСТУПАЮТЬ НА ЦІЛІЙ ЛІНІЇ

Грецький воєнний комунікат подає, що відступаючі італійські війська залишили стільки воєнної добичі, що її годі порахувати. В околиці Кориці забрано 1,500 полонених. В самім місті альбанські вівчарі з гір, як описує американський кореспондент, святкують „визволення", палять портрети італійського короля і пють разом з грецькими вояками вино. Тільки, каже кореспондент, не мають що їсти. Далі комунікат подає про здобуття невеличкого міста Москополіс, що має стратеґічне значіння, а для греків цінне тим, що було давніше довгий час осередком геленської культури.

БОМБАРДОВАНІ БЕРЛІН—ТУРИН

Обсяг налетів британських летунів постійно поширюється. Це видно хочби по останнім комунікаті міністерства летунства, який подає, що летуни, що вилетіли з Англії, бомбардували Берлін, а другі, перелетівши Альпи, бомбардували фабрики літаків в італійськім місті Турині. Бомбардовано теж, як звичайно, морські бази вздовж побережа Франції, бо там переховуються німецькі субмарини.

АМУНИЦІЯ. — Залога британського корабля „Самарія" ховає при приїзді до нюйорського порту кулі до своїх гармат у полотняні мішки й маґазинує їх глибоко в кораблі. Як корабель виплине знову на повне море, їх витягнуть з маґазину й розложать так, щоб вони були під руками.

НІМЕЧЧИНА НАМАГАЄТЬСЯ ВІДТЯГНУТИ ТУРЕЧЧИНУ ВІД АНГЛІЇ

ІСТАНБУЛ. — В турецьких колах панує переконання, що Німеччина погодилась остаточно з Советами щодо ролі, яку має відігравати Туреччина в „новім порядку". Тепер німецький амбасадор фон Папен уживає усяких „мирних" способів, щоб переконати турецький уряд, що Німеччина нічого від Туреччини не бажає та не хоче ніякого поширення війни а тільки домагається дозволу на перемарш німецьких військ, щоб заатакувати Велику Британію над Суезьким каналом.

ЗАПОВІДАЮТЬ, ЩО БОЛГАРІЯ ПІДЕ З НІМЕЧЧИНОЮ.

СОФІЯ. — Німецькі дипльомати запевняють, що Болгарія приступить до держав „осі" в дуже короткому часі й скористає „зо золотої нагоди", щоб дістатись до Егейського моря коштом Греції. Сумніваються, щоб Совети поставили тому рішучий протест, хоч здійснення цього зробилоб Німеччину паном Балкану.

ЧИ НЕ ПІДЮДЖУЮТЬ ЮГОСЛАВІЮ?

БІЛГОРОД. — Невтральні набирають враження, що хтось працює над тим, щоб довести до напружених відносин між Югославією і Болгарією, бо югославська преса повна гострих виступів проти Болгарії. Іде про те, що в болгарськім парляменті посол Думанов порушив справу Македонії, що є під Югославією, а до якої болгари зголошують свої претенсії як до краю, що є заселений в більшости болгарами. Уся югославська преса виступила проти таких болгарських домагань. Дехто каже, що цей спір відновлено при помочі німців, що хотілиб Югославію держати в напружені.

ЦІКАВИЙ ЗАПОВІТ ЩОДО ТУРЕЧЧИНИ.

БУКАРЕШТ. — Німецький офіційний часопис в Румунії заповідає, що Югославія, Болгарія і Туреччина приступлять до „потрійного союзу", себто до союзу Берлін-Рим-Токіо, в такий самий спосіб, як приступили до нього Мадярщина, Румунія і Словаччина.

РІШАЛЬНИЙ ТИЖДЕНЬ.

БЕРН (Швайцарія). — Дипльоматичні кола переконанні, що тепер діються надзвичайно важні дипльоматичні посунення. Усі вони звернені до того, щоб улекшити Гітлерови похід на Мозуль в Малій Азії, а з тим, очевидно, і на Суезький канал. Біжучий тиждень виявить, чи та підготовка вдалась. Буде це залежати між іншим від того, чи Болгарія підпише приступлення до „потрійного союзу". Хоч надіються, що вона можливо наразі формально цього не зробить, але підпише іншу умову, яка матиме у висліді таке саме значіння.

ОБЯСНЯЮТЬ ВОЄННИЙ СТАН.

ІСТАНБУЛ. — Турецька преса подає, що над Дарданелями проголошено воєнний стан не тому, що Туреччина є у війні, чи хоче іти до війни, а тільки для оборонних цілей, бо Італія напала на сусідну Грецію. І то напала „несправедливо".

ПАПА ПРО ЗАМИРЕННЯ.

РИМ. — Папа Пій XII. молився минулої неділі разом з міліонами католиків „за справедливий і гармонійний мир", такий, що приніс би людству спокій, захист і свободу. Його слова не були звернені до пануючих і дипльоматів, а до „простого люду". Папа заявив, що зробив усе, щоб спинити пролив крови. Та не згадав, чи знову пробуватиме мирити тих, що в війні. Навпаки виглядало, що ціла промова, а властиво молитва, була проникнута безнадійністю щодо того, що може скоро прийти до замирення. Папа зазначив, що світ потребує „нового порядку", більш справедливого й гармонійного.

ГРЕЦЬКИЙ ПАТРІЯРХ ДО ПРАВОСЛАВНИХ.

ЄРУСАЛИМ. — Патріярх Тимотей звернувся підчас проповіди до православних у цілому світі з проханням допомогти Греції, бо загрожені „свобода й слава Христової церкви". Казав, що „наша церква молиться за мир, але за Христовий мир, справедливий і тривалий, що звертає увагу на великого й малого".

МОСКВА І БЕРЛІН.

БЕРЛІН. — В Німеччині добачують велику поправу в советсько-німецьких відносинах. Підкреслюють, що советським амбасадором у Берліні буде тепер В. Деканозов, що є заступником комісара заграничних справ Молотова. Це той, що був присутним при нарадах Молотова з Гітлером і добре визнається на всіх тонкостях теперішньої політики.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

„ІСТОРИЧНА ПОДІЯ"

Так називає канадійсько-українська преса той факт, що в Канаді прийшло до обєднання, себто до створення одного політичного центрального тіла п. н. „Комітет Українців Канади".

Коли ми слідили останніми місяцями за тою боротьбою, яка існувала в Канаді між ріжними українськими орґанізаціями, чи тими двома комітетами, з яких кожний вважав себе центральним і репрезентаційним, то слідили за тим зо страхом і болем. Тому тепер і лекше відітхнули, коли прочитали, що цю анархію зліквідовано.

Українці в Канаді є по англо-сасах і французах третім щодо числа найбільшим народом. А що Канада є у війні, то це значить, що проливають кров теж і канадійські українці, захищаючи британську імперію. Як знаємо, український вояк в Канаді дописав числом. Він певно допише і хоробрістю. Підносимо тільки те одно, бо воно в теперішню пору найважніще. Навіть і з того боку, коли іде про те, щоб було ким заступитись перед Великою Британією за той поневолений український нарід, з якого ми походимо й з якого походять канадійські українці.

Не хочемо тут входити в те, як треба заступати згадану справу, бо це вже в першу чергу діло самих канадійських українців. Вони знають краще, як і що можна чи треба тепер робити. Ми тільки стверджуємо, що перед ними тепер велике поле до праці. І коли вони виступатимуть обєднаною силою, то треба надіятись, що вони зможуть згодом осягнути таке, що буде могти бути записаним в будучій історії українського народу як „історичне діло". Та до цього ще дуже й дуже далеко. Щоб могло статись щось подібне, треба великого скупчення сил, великої політичної думки і великого дипльоматичного хисту і такту. Ми маємо теж і тут обєднання і знаємо, як це важко з теорії перейти в дійсність. Бо важко навіть намітити спільний плян праці, а ще тяжче його виконувати. Подібне прийдеться переходити й обєднаному комітетови в Канаді. Передбачуємо це, але проте віримо, що вже той самий „історичний" факт, що дійшло до такого обєднання, додасть провідним людям сили, щоб побороти дальші трудноші. Ось того від щирого серця їм бажаємо. Так є, що Канада щораз більше звязується зо Злученими Державами, як звязується і ціла Велика Британія. Цілком природно, що й ми звідси будемо вже навіть з того боку щораз ближчими і щирішими сусідами. Колиж до цього додамо наше спільне походження і наші спільні ідеали, звернені проти диктатур і гнету в Европі, то ясно, що перед нами і канадійськими українцями зарисовується велике поле для спільної праці, бо цілі в нас однакові. І доперва тоді, як так станеться, сміло буде можна назвати наші ролі „історичними". Так є, що таки твориться у світі нова історія, а з нею і нова історія українського народу, в якій американські українці зо стейтів і Канади можуть і повинні відіграти поважну ролю.

ЗМАГАННЯ В АМЕРИКАНСЬКІМ РОБІТНИЧІМ РУСІ

I.

В часі минулих президентських виборів Джан Луїс, тодішній голова Конґресу Промислових Орґанізацій, здивував усіх тим, що виступив явно за вибір републиканського кандидата Вендела Вилкого, а навіть заявив, що, колиб вийшов Рузвелт, то він візьме це за знак недовіря до себе з боку робітництва і уступить з головства К. П. О.

Як Рузвелт вийшов президентом, то зараз зачали натискати на Джана Луїса, щоб він додержав слова. На конвенції К. П. О. в Атлантик Сиґті, Джан Луїс заявив своїм гарячим прихильникам, що хоч вони хочуть його далі бачити на чолі К. П. О., то він поступить згідно зо своїм приреченням, що й сталося. На свого наступника Луїс поручив Филипа Морея, голову юнії сталевих робітників, заступника голови К. П. О., що є уміркованих поглядів.

Филип Морей зістав вибраний. Він відомий з того, що вважає комуністів за деструктивний елемент, який не дбає про добро американських робітників, тільки дбає про підсичування незадоволення серед робітництва, щоб таким чином викликати в Америці комуністичну революцію. Тому Морей боровся цілий час з комуністами і тепер хотів, щоб конвенція ухвалила резолюцію, на основі якої всім людям фашистівських, націстичних і комуністичних поглядів заборонено вступ до заряду Конґресу Промислових Орґанізацій. А що фашистів і націстів у тих робітничих орґанізаціях нема, то, зрозуміло, що та резолюція була звернена головно проти комуністів, які добре вкорінились у К. П. О. та є у проводі ріжних юній, належачих до К. П. О.

Та резолюція не перейшла. Дивним дивом проти неї виступив сам Джан Луїс, який ніби піддержував кандидатуру Филипа Морея на своє місце. Джан Луїс сказав, що ця резолюція буде „неамериканська". А всі ліві елементи на тій конвенції приплескували йому за це з цілої сили.

Що більше, зараз по президентських виборах комуністи, або виразно комунізуючі елементи, серед них комуніст Гері Бриджес, орґанізатор К.П.О. з західнього побережжя виразно виступили в обороні Джана Луїса за його виступ у користь Вилкого. Навіть заявили, що Луїс не повинен додержувати своєї обіцянки, даної підчас виборів, себто не повинен резиґнувати, бо робітництво його потребує. В обороні Луїса виступив також голова морської юнії зо східнього побережжя, Карен, що теж має марку завзятого комуніста, а навіть „аґента Третього Інтернаціоналу". Складаючи все до купи, виходить виразно, що Джан Луїс виступив підчас виборів за Вилким тому, бо його до цього підбехтали комуністичні елементи, які надіялись, що Вилкі буде таки кращою запорукою проти війни, ніж Рузвелт. А московському Третьому Інтернаціоналові тепер ходить про те, щоб Америки до війни не допустити. Він хоче найдовшої, крівавої і томлячої війни в Европі, щоб на тім скористали накінець Совети. Що Джан Луїс міг це робити під натиском, чи за порозумінням з комуністичними елементами в своїй орґанізації, то на те й цей факт, що його виступ за Вилким цілком не підорвав його популярности серед комуністичних елементів, а навпаки, ще скріпив цю популярність. Ліві елементи на конвенції в Атлантик Ситі впродовж 45 мінут справляли йому овацію!

II.

Але ми добре тямимо, що півтора року тому Луїс був у великих ласках у президента Рузвелта. Президент тоді симпатизував з Конґресом Промислових Орґанізацій, нараджувався разураз з Луїсом, а навіть виразно протеґував його юнії, коли ходило про наділювання колективних контрактів з працедавцями. Головою комітету взаємовідносин праці був тоді Меден, виразний симпатик К. П. О. Майже все, коли зайшов спір, котрій юнії — А. Ф. П. чи К. П. О. — фабрика має надати колективний контракт праці, Меден схилявся в сторону К. П. О. А Рузвелт потурав цьому. Зате Американська Федерація Праці, зокрема її предсідник Вилйем Ґрін, все нарікав на односторонність адміністрації, зокрема на зарядження комітету взаємовідносин праці і його предсідника Медена. Ґрін все добивався зміни закону Ваґнера, на основі якого створено комітети взаємовідносин праці, а Луїс все піддержував цей закон. Одним словом, між Джаном Луїсом і адміністрацією Рузвелта панувала повна гармонія і співпраця.

Аж тут зміна! Джан Луїс виступає при виборах проти Рузвелта і йде з републиканцями, яких дотепер таврував „реакціонерами". Зновуж Рузвелт вислав на конвенцію А. Ф. П. в Ню Орлінс листа з проханням довершити замирення в орґанізованім робітничім русі. Він каже, що чесні робітничі провідники, доброї волі, таки можуть дійти до згоди. Хай тільки пробують. Цього потрібно нині для них і для цілої нації, говорив Рузвелт. Але водночас Рузвелт не вислав подібного листа на конвенцію Конґресу Промислових Орґанізацій, що водночас відбувається в Атлантик Сіті. Невже він тим хотів підкреслити, що люди чесні і доброї волі знаходяться лиш в А. Ф. П.? Та якби не толкувати цього поступовання Рузвелта воно виразно вказує, що він вщілости перехилився на бік Американської Федерації Праці, а від Конґресу Промислових Орґанізацій відвернувся.

III.

Чому так поступив Рузвелт? Це вже основне питання. Не треба собі пояснювати цеї зміни якимись особистими справами. Мовляв, президент посварився чогось з Джаном Луїсом, а Луїс недобрий на президента, що той не зробив йому деяких малих прислуг. Таких важних справ ніхто не рішає під особистим кутом. В цім мусять бути глибокі причини.

Юнії Американської Федерації Праці орґанізовані на засаді фаху. Наприклад, робітники в якійсь фабриці виконують ріжні фахові роботи. Замісць орґанізувати їх усіх разом в одну промислову юнію, себто юнію автомобільних, сталевих, кравецьких, будівельних, деревообрібних, морських робітників, як це робить К. П. О., їх орґанізують по фахах. Всі столярі з автомобільного, деревообрібного, будівельного і т. п. промислу орґанізуються в одну фахову юнію. Всі машиністи з тих самих галузей промислу в іншу юнію машинових робітників, всіх рисівників в рисівничу юнію, і т. д. В той спосіб Американська Федерація Праці задумує збільшити фаховість своїх робітників і скріпити їх економічно шляхом їх фахової видатности, а не шляхом масового орґанізування, примінюваного К. П. О., яке має більше політичний підклад.

Як згадано, К. П. О. орґанізує своїх членів на цілковито відмінних засадах. Він, так би сказати, накриває своєю сіткою цілу фабрику і втягає до одної юнії всіх її робітників, від дипльомових інжинірів, до замітачів включно, та старається поліпшити їх економічний стан не шляхом їх фахових здібностей, тільки силою їх масовости. Бо там, де членами є найріжнородніші під оглядом фаху люди, до замітачів включно, важко багато розводитись про фахові здібности кожного члена зокрема. Там говориться багато про „соціяльне братерство", про „масову силу", про політичний натиск працюючих на власників капіталів.

Юнії Американської Федерації Праці мають дещо подібні засади до тих фахових корпорацій, які потворено в фашистівській Італії. Італійські фашистівські корпорації є також потворені на основі фахів. Щобільше, фашистівська суспільна фільософія вчить, що кожний суспільний член повинен добиватись кращих економічних здобутків шляхом свойого економічного фахового знання. Італійські фахові корпорації можуть вибирати своїх „послів" на засаді фахового знання, а ті „посли" в корпоративнім парляменті мають фахово заступати своїх „виборців". Власники капіталів також зорґанізовані в корпоративні орґанізації і мають своїх „послів". Ті „посли" на загальних нарадах дискутують зо собою і стараються заступити якслід інтереси своєї корпорації чи свого фаху. Але найвищим суддею в спорах тих поодиноких корпорацій є уряд. Його рішення є диктаторське і невідкличне. Знову засади, на яких зорґанізовано Конґрес Промислових Орґанізацій, містять у собі чимало зерен, які допровадили в Росії до комуністичної революції. Там фах відходить на друге місце. Всі робітники, себто всі „використовувані", всі разом натискають на заряд фабрики, щоб поліпшити свою долю, не дивлячись на свої фахові здібности та на свою продуктивність. Масова солідарність, соціяльне пониження і оґірчення, є душевними підставами, на яких зростають ті юнії.

Зрозуміло, що подібність між А. Ф. П. і італійським корпоративізмом з одного боку, а К. П. О. та комунізмом з другого, є лиш приблизна. Це ще зовсім не означає, що обі ті американські фракції котяться чи мусять докотитись до фашизму чи комунізму. Ми тут лиш пригадуємо, з яких зерен виріс в Італії фашизм, а в Росії комунізм.

Одні і другі засади коли не посунені задалеко, є добрі і потрібні. Добре, коли робітничі орґанізації виплекують у своїх членів почуття фаху і продуктивної здібности. Бо кожний життєвий рівень на світі опирається в остаточнім результаті на скількости продукції. Але добре також, коли деякі промислові галузи, головно ті, в яких фах не є якслід зріжничкований, є охоплені орґанізаціями типу К. П. О. Шкода для робітничого руху випливає не з існування тих двох засад, тільки з того, що провід одної орґанізаційної фракції завзято поборює другу, так що нераз буває, що робітники одної юнії пикетують робітників другої юнії й уважають її за страйколомів. Трапляється нераз і таке, що робітники одної юнії, щоб добитись признання в даній фабриці, обнижають свою заробітну платню. Тому дійсно треба прямувати до замирення в робітничих орґанізаціях. Боротьба приносить шкоду не лиш для цілого краю, але ще більше для самого робітництва.

Та питання, чому саме президент Рузвелт рішився цілою силою свого авторитету піддержати Американську Федерацію Праці, а відвернувся від Конґресу Промислових Орґанізацій — покищо лишається загадкою.. Тому, замісць вже тепер робити з цього певні заключення, краще трохи піждати, щоб справа вияснилась як слід.

БРЕХНЯ І ГЛУПОТА

Є така „карпаторусска" ґазета большевицького відчування, що зветься „Карпатска Русь", що пробує якось вийти з старорежімного кацапського дурману, що не визнавав ніякої України і ніякого українства, а пристосуватись до нового режіму, себто до червоної Москви, що була змушена погодитись з назвами Україна і український. Отже цей часопис, що говорить від імені „карпаторусского" народу, назначив як премії твори Пушкина і Шевченка, то є на „найбольшого русского и найбольшого украинского поета". А що ту „чудасію" зачіпив наш часопис, так собі мимоходом, то це дало притоку „Карпатскій Руси" виступити з довгою передовицею п. н. „Боятся Пушкина и Шевченка". Згадуємо за неї, бо в тих тяжких часах добре часами трохи посміятись.

Отже „Карпатська Русь" назначила твори Шевченка як премію, бо „самі українські націоналісти не розповсюднюють творів Шевченка між народом". Але „найориґінальніша" брехня та, що, як пише цей часопис, „сама джерзиситська „Свобода" за час свого існування не здобулась на видання творів Шевченка і на його розповсюднення серед іміґрації". І то не поширювала вона Шевченка тому, що „опирається на греко - католицьке духовество". Далі пишеться, що „Свобода" вправді голосить, що Шевченко найбільший український поет, але старається, щоб наш нарід не читав Шевченка. І так, як „Свобода" в Америці, поступали теж українські націоналісти і в Галичині, пише, „Карпатска Русь". Там, каже вона, можна було за Австрії ширити твори Шевченка, але вони там друкували те, що „їм дозволив ґр. Шептицький" а „трудно вимагати від ґрафа Шептицького, щоб він дозволив ширити в народі твори Шевченка".

„Карпатска Русь" згадує навіть за 100-літні уродини Тараса Шевченка, що їх святковано в 1914 році в Галичині, а які навіть „благословили і всі галицькі єпископи з ґрафом Шептицьким на чолі". Та, пише „Карпатска Русь", тільки одна „кацапска" ґазета, а то „Русска Земля", видала тоді „празничне число", присвячене Шевченкови, в якому доказувано, що Шевченко не є таким, яким змальовують його „галицько - українські націоналісти зі Шептицьким і римським духовенством". Та це число, пише „Карпатска Русь" було сконфісковане „українським націоналістом", що був тоді в Перемишлі „головним державним прокуратором". При тому додає ця ґазета ще таке: „Ми свято переконані, що те саме зробив би і редактор „Свободи", коли бувби на місці австрійського прокуратора".

Та „бідний галицький нарід" доперва тепер, коли там уже зліквідовано українських націоналістів, має нагоду пізнати Шевченка і Франка, — пише „Карпатска Русь". Доперва тепер купує той нарід ці твори десятками тисяч, а доставляє їх — совєтська влада. Отже, пише „Карпатска Русь", так буде, що загине українська культура в Галичині, але та, що її проповідує „Свобода", а „її місце займуть твори Пушкина і Шевченка". При кінці зазначує вона ще таке своє становище:

„Ми переконані, що коли хто не цінить і не любить Пушкина, то він не може цінити і любити Шевченка, і навпаки. Колиж нам хто говорить, що він цінить і любить Шевченка, а Пушкин — московський письменник, то ми вже знаємо, що він так цінить і любить Шевченка, як ґраф Шептицький, або редактор „Свободи".

С. ЧЕРКАСЕНКО.

ПРИГОДИ МОЛОДОГО ЛИЦАРЯ

РОМАН З КОЗАЦЬКИХ ЧАСІВ

ТОМ II.

(87)

— Та щож, батьку: шануватиметься хлопець, то будуть і з нього люди, — сказав старий, відвернувся й крадькома змахнув непрохані сльози з вій.

Старщина засміялася й ще раз любовно поглянула на „хлопця". А „хлопець" уже знов учепився своєю очепою за чужий облавок і ввесь поринув увагою й очима в те цікаве видовище, що відбувалося на турецькій каторзі. З середини судна виходили нагору один по одному невольники, все люди міцні, кремезні, як на вибір, але виснажені, оброслі бородами, голодрабі. На всіх обличчях ясніла невимовна радість, і вони голосно дякували козакам за несподіване визволення, обнімалися й цілувалися, як на Великдень. Із них восьмеро підійшло й скупчилося біля самого облавка й низько кланялися та дякували кошовому.

Сагайдачний кинув на них бистрий свій погляд, і лице його прояснилося.

— Братчики, либонь? — звернувся до них.

— Братчики, батьку гетьмане, — відповіли неборaки.

— Стрівайте.., чи не з тих ви, що два роки тому попалися татарам у лаби на Прогноївських озерах?

— З тих самих, батьку, — зраділи вони, що гетьман пізнав їх.

— То-то я дивлюся, що наче по знаку мені. Багато вас?

— Вісім чоловіка, батьку.

— А тож хто? — показав гетьман на інших визволенців.

— Посполиті.

— Вас-хіба восьмеро тільки забрано тоді татарвою?

— Ні, більше, але де вони — не знаємо. Декого тільки бачили оце в Кафі.

— Ага, доречі, Кафа... Ви добре розглянули її, як там бували?

— Де пак добре! Більше під замком сиділи... Але дещо бачили...

— Ну, то гаразд, розкажете мені потім. А покищо перебирайтеся всі восьмеро сюди до нас. А що там, Хмелю? — звернувся гетьман до писаря, що підійшов до облавка.

— Оце й усі шкури, — засміявся Хмель, кинувши головою на визволенців. — Багацько ще всякого добра — одежі, зброї, начиння всякого...

— Гаразд, гаразд, здасться... А ти погосподарюй тут із хлопцями сам, поки я навідаюся до другої ґалери: пороздягайте бісурменів та посадіть на гребки, а своїх поодягайте, щоб не світили грішним тілом... Ну, та ти знаєш, що чинити.

— Все буде зроблено, батьку, — вклонився Хмель, а гетьман велів наблизитись до другого судна.

— Тут бабське панство, — кинувши погляд на тиск жіночий на помості другої ґалери, промовив Сагайдачний, — біла челядь...

Жінки й дівчата, побачивши в його руці булаву, догадалися, хто перед ними, почали кланятися, дякувати, й зняли такий крик, що гетьман мусів погукнути на них, махнувши булавою:

— А цитьте, бісові сороки! Чи ви на весіллі, чи в коршмі, перепившись, галасуєте?!...

Козади, що поралися на турецькім судні, сміялися, а турки, збившись докупи на другій половині, вглядівши козацького старшого, пополотніли й тіпалися, як у пропасниці.

— Що там у тебе? — звернувся гетьман до курінного, що порядкував на каторзі.

— Оце й усе, батьку гетьмане, — відповів курінний. — Добра ще там, у середині, всякі...

— Гаразд, гаразд, а хто на гребках?

— Та нашіж люди, козаків трохи, а то з посполитих...

— Як?!... То ти й досі не посадив на їх місце турків?... Зараз мені порозддягайте бісурменів та посадіть у опачин, а наших людей поодягайте в їхню одежу! Та нагодуйте всіх добре...

— А з нами що робитимете? — почулися голси з жіноцького гурту.

— Те саме, що й з усіми, — відповів гетьман, — повезем до Кафи...

— Та нехай вона западеться вам!

— Хай згорить, щоб і сліду її не зосталося!

— Чи мало ще поневіряли нами в тій Кафі?...

— Станеться по слову вашому, як говориться в Святому Письмі, — сміявся гетьман, — але для того, щоб сталося, мої любі, мусимо ми там побувати, а тоді вже й дому. Десь у тій Кафі чимало й ще вашої сестри зосталося?

— Тьма-темрява, батьку! — загомоніли визволенки разом. — Як хмари тієї на ринку! І чоловіків, і жінок, і дівчат!...

(Дальше буде).

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

НА РІЖНІ ТЕМИ

ПЕРЕМОГА?

У Німеччині дозволено продавати в мясних ятках собаче мясо.

Німецький цензор пропускає новинку про це, щоб показати поза границями Німеччини, як люди в Німеччині бідують.

У деяких сторонах поза границями цю вістку приняли як доказ перемоги над Німеччиною. Можливо, але це мені пригадує оповідання про того хлопчину, що прибіг до матери з жалем, що на сусідову хату сів бузьок: „Мамо, біда сіла на Василеву хату!"

„Не плач, не плач, Івасю," сказала мати, „сяде ще біда й на нашу".

АНУЖ ВОНИ НЕ БУДУТЬ ЗНАТИ.

Каже відомий европейський кореспондент „Ню Йорк Таймсу" Ото Толишос, що недостача мяса в Німеччині заповідає заломання воєнних настроїв серед німецького населення.

Одначе він самий пригадує, що німці твердий і здисциплінований народ: вони заломляться аж тоді, як Гітлер потерпить таку поражку, якої він не зможе перед ними закрити.

Отже тепер треба двох річей для німецької програної: перше, мілітарної поражки, друге, щоби німці її побачили.

Здається, що перше багато лекше, ніж друге. Казали наші люди: жінки не переловиш, німця не перепишеш. Але то віддав треба було сказати: що якого не можна так довго дурити, як німця.

РОЗКРИТА ТАЙНА.

Говорив недавно Мусоліні, що Італія переможе Грецію, бо й Італія має тайну зброю.

Цим Мусоліні натякував на часті перехвалки Гітлєра, що, мовляв, Німеччина має тайну зброю.

Одна американська газета написала: Знаємо. Ця тайна італійська зброя називається: одна німецька дивізія.

ЧИ СПРАВДІ ВИЩИЙ?

Писав оноді „Ню Йорк Таймс":

„Як Англія програє війну, то британійська демократія буде скінчена. Тоді нову, тоталітарну систему накине їй націстичний переможець при допомозі домашньої революції.

„Але як Велика Британія виграє війну, то тоді зовсім ясно... демократична система вийде зо скріпленим престижом. Демократія покаже цим свою вищу справність над диктатурою у найважнішій пробі перемоги й видержливости".

Підчас останніх президіяльних виборів нігерський боксер Джов Луис заявився за Вилкого, а айриський боксер Джек Демпсі за Рузвелта. Виграв Рузвелт: чи це означає, що Демпсі нині кращий боксер від Джова?

КРИВДА?

На конференції Американської Комуністичної Партії, що вирішувала приналежність до комінтерни в Москві, Ерл Бравдер нарікав на несправедливе трактування Комуністичної Партії.

Коли так Генрі Форд, — говорив Бравдер, — і йому подібні не послухали закону, то не дивлячися на те уряд їм дав суті контракти. Якби так Комуністична Партія не послухала закону, то її могли би розвязати.

У чому тут кривда? Чи в тому, що до Комуністичної Партії примінюють закон, чи в тому, що до Форда не примінюють?

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ЙОНҐСТАВН, ОГАЙО.

Листопадове Свято.

В неділю, 10-го листопаду 1940 р., в нашій громаді злучені організації відсвяткували 22-гу річницю проголошення Західньо - Української Народньої Републики.

Свято розпочалося панахидою за героїв, що впали жертвою за свій нарід і за свою самостійну державу, яку вони були виборюли на короткий час в 1918 р. О. Іван Забава, парох укр. грек. кат. церкви, який був наочним свідком світової війни, виголосив патріотичну проповідь після панахиди та попросив вірних до жертвенности на наших бідних поневолених калік. О. І. Забава був самий кілька разів ранений і знає, що вони нашої помочи потребують. Урядники пішли за збіркою, яка принесла $17.45.

В третій годині зачався нарід сходити до Українського Дому на концерт. Але доці перешкодив так, що публика недописала, бо було коло 200 людей на 6,000 нашого населення. Предсідник Злучених Товариств, Ів. Павловський, відкрив Свято короткою промовою і описав значіння першого листопаду.

Програму розпочато американським і українським гимном, які відспівав хор Боян під проводом учителя А. Когута. Вступне слово виголосив о. Іван Забава. В своїй промові бесідник переніся в рідний край, в тій момент, коли січовики доконали перевороту і на короткий час закріпили свою державу. Але ворог не спав і сильнішій був від нас і знов забрали нас у неволю. Але прийде час відплати і треба бути готовим. А ми станемо ще господарами своєї Української Держави. Публика нагороджувала о. Забаву грімкими оплесками.

Хор Боян продовжав програму концерту, відспівав „Слава Україні" і „Вкраїно, Мати, кат сконав", Стеценка. Деклямацію виголосила чудово панна Ольга Смеричинська. Дальше хор Боян відспівав ряд пісень, за що публика нагороджувала його рясними оплесками. Другу часть концерту виконав молодечий хор Української Нар. Школи, під умілою дірігентурою професора Антона Когута. Хор відспівав цілий ряд українських пісень. Деклямацію виголосив ученик Р. Стахура, за що заслужив великі оплески. Деклямацію, думу козака, виголосила дуже добре панна Стефанія Яворська. А найліпше враження зробила маленька школярка 6-літня Оля Васько, яка сама відспівала дві пісні, за що отримала бурливі оплески.

Відтак наступила збірка. До збірки закликав о. Іван Забава. Сказав, що слова без жертвенности нічого не варті. Так і ми, коли вшановуємо наших борців, мусимо дати жертву на наших збігців. До збірки покликані п. С. Мош і панно Періг. П. М. Мушинський і п-ні Дубас. Збірка принесла в гали $34.47, в церкви $17.45. Разом $51.92. По збірці предсідник свята представив дорогого гостя з краю п. Леоніда Клименка, який виголосив святочний реферат. Публика нагородила його грімкими оплесками. П. Л. Клименко своєю промовою очарував слухачів. Вони були слухали цілу ніч про ті воєнні події від початку аж дотепер, про ті злидні, які наші січовики переносили.

Трету часть програми виконав хор Боян, відспівавши кілька пісень. Деклямацію гарно віддеклямувала панна Кат. Недоступ, зашо нагородили її грімкими оплесками. Знов хор відспівав кілька пісень, вивязуючись з них яскід, завдяки свому доброму учителеви п. Антонови Когутови. Кінцеве слово виголосив предсідник Ів. Павловський і зложив щиру подяку головному бесідникови, що прибув на те свято та вляв свіжої крови нашій громаді та збудив сплячих зі сну. Предсідник зложив щиру подяку також о. Ів. Забаві за співпрацю та дірігентови хору і співакам, а рівнож всім присутним. На кінець шкільний хор відспівав „Ґад блес Америка", а всі разом „Ще не вмерла Україна".

Жертви зложили по $1: о. І. Забава, Л. Клименко, С. Мош, Т. Періг, Ів. Павловський, Текля Мартинишин, М. Кот, А. Віблий, Г. Крушельницький, М. Ткачишин, Д. Шмаґала, К. Винник, А. Когут, С. Доровський, Ів. Доровський, Ів. Дубас, Ю. Петрик, Ів. Стахура, Д. Темник; по 50 ц.: Анна Доровська, Р. Ґіль, Шевчук, Недоступ, Ів. Бобечко, М. Білан, А. Мороско, В. Павлик, М. Сітник, Ід. Мутулинський, М. Іванчак, М. Мирдич, Ю. Максимич, І. Гармич, М. Соломон, Мондіяк, Мумулинська, Набережна, Сухар, Ксенич, Винник; по 40 ц.: Тарновська, Сухар; по 25 ц.: К. Ґіль, Кремін, Машлюк, Гр. Ґулич, Шевчук, Лучків, Дідовський, М. Періг, Васильчишин, Сорока, Маркевич, Шпирка, Кекіш, Ліщак, Тиц, Николишин, Васильчишин, Федишин, Гнатишак, Фесіо, Романко, Мамрич, Петрик, Стахура, Радомська, Торська, І. Когут. Разом збірка виносить $51.92.

З буфету прийшло $23.85, з кокардок прийшло $3.51. Разом прихід виносить $89.28. По обтягненню розходів $27.32 остається чистої готівки $61.96. Вислалось на народні цілі: на Червоний Хрест в Братиславі $46.96, на Червоний Хрест в нашій місцевости $15. Разом $61.96. В комітеті не остається жадних грошей з концерту.

Уряд Центр. Комітету.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ПЛЯНУЄ ЛІТАКИ ДЛЯ НІМЕЧЧИНИ.—На ліво: Вилі Месершмит, що виробляє пляни воєнних літаків для Німеччини. На право його асистент.

КОНҐРЕС АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

(ВАШИНҐТОН, Д. К., 24-ГО ТРАВНЯ 1940). ЗВІТ З НАРАД. (7)

Промова конґресмена Вурґіса.

Гром. Мирослав Січинський представляє демократичного конґресмена Джеррі Вурґіса (Jerry Voorhis) з Каліфорнії, провідника лібералів у вашинґтонськім конґресі.

Конґресмен Вурґіс підкреслює у своїй промові, що Україні поможе перемога демократії і збереження демократичних свобід в Америці. Полагодження домашніх американських справ у дусі демократії є важним питанням, бо це одна зтих справ, що відноситься до національної оборони Америки.

Промова Лоренса Робертса.

Делеґат Пізнак представляє Конґресові Лоренса В. Робертса, секретаря і скарбника центрального комітету демократичної партії, який явився на Конґресі у заступстві Дж. Фарлія, головного почтмайстра Злучених Держав, що був особисто перешкоджений явитися.

Л. Робертс на вступі своєї промови заявив, що він приняв з найбільшою радістю нагоду промовити на Українськім Конґресі. Заявляє, що в часі останньої кампанії демократичної партії поміч українців показалася неоцінена. Говорить, що знає Україну, знає, що 50 мільйонів українців борються за самостійність. Висказує надію, що коли воєнна хуртовина зтихне, то і українці будуть мати свою незалежну републику, яка їм слушно належиться. Висказує жаль, що почтмайстер Фарлій ніяк не буде міг особисто прибути на Конґрес, бо власне має дуже важне засідання в своїм департаменті. Від його імени складає привіт і подяку Конґресови.

УКРАЇНА, ПОЛЬЩА І МИРОВІ ДОГОВОРИ.

Промова д-ра Луки Мишуги, виголошена по українськи (в скороченні):

Спераючися на принципі самовизначення народів, що був проголошений президентом В. Вилсоном і принятий народом Злучених Держав, у вересні 1918-го року повстали українська і польська републики. Та Польща майже в цю хвилину напала на українську републику. Вона знищила її і насильством держала кілька мільонів українців під своїм пануванням на протязі двадцять літ. Так польська держава, замісць скріпити свої західні границі, посвятила всю свою силу й енергію на вдержання насильно загарбаних земель на сході. В цей спосіб Польща повторила свою фатальну історичну помилку, поповнену в минувшині, яка спричинила її три розбори і поневолення України Московщиною у 18-тім столітті. Наслідок того такий, що нині і Польща і Україна є в московській і німецькій неволі.

Загально тепер говориться про відбудову Польщі. Польське правительство, що нині находиться на вигнанні, пустило у світ пропаганду, що ця нова, відбудована по війні, Польща повинна обіймати ті самі українські землі, окупація яких в минувшині принесла Польщі тільки самі нещастя.

В інтересі мира, в інтересі самої таки Польщі, поляки повинні зрозуміти, що не зважаючи на те, що американський нарід співчуває недолі поляків, і що готов зробити все, щоб їм помогти, ніяк не може потирати поновний окупації Польщею українських земель. Українські землі це власність українського народу і Україна таксамо має повне право до волі і самостійности.

УКРАЇНА, РОСІЯ І ДЕМОКРАТІЯ.

Реферат гром. Мирослава Січинського, виголошений по українськи (в скороченні):

Україна, ми знаємо, жадала і жадає суверенних прав для свойого народу, щоб він жив по своїй волі і не був піддані ні польській, ні російській, ні німецькій державі, ні жадної іншої чужої влади, щоб не мусів слухати, тільки щоб рядив сам собою. Особливо в Америці треба пригадувати ту історичну правду, що Україна є в боротьбі за самостійність її не тільки від Польщі, але й від Росії і Німеччини.

Рух український від давна демократичний і самостійницький. Особливо важну ролю відіграла українська демократія в Росії. Нема доброї причини думати так, як в Америці часто думають, що Україна задоволиться демократичною перебудовою Росії і самостійности зречеться. Ввесь розвиток українського народу стремить до того, щоб мати свою державу демократичну і суверенну. Певна річ — сутеренність в новій Европі не буде абсолютна, вона буде обмежена, але як те обмеження булоб не рівне, як би російській державі, наприклад, було призначно яку небудь зверхність над українською, це тільки доведе до більшої ворожнечі між тими двома націями.

Навіть добро російської демократії вимагає, щоб в суверенних правах Україна була Росії рівна.

Події останніх днів ще раз показують ясно, що не вистачає жадному народові мати свій самостійний державний лад, свою незалежну державу і в тій державі демократичні порядки, коли нема гарантії, що близькі або далекі сусіди не нападуть безкарно на ваш дім, щоб вашу самостійність знищити і ваші демократичні права відобрати. Так сталося на наших очах з ріжними вільними країнами і так може статися з Україною, навіть як вона стане републикою на рівні з Польщею і Росією.

Тому як нашу програму для нового ладу в Европі ми ставимо самостійність всіх держав, демократичний лад внутрі їх і таке порозуміння між державами, щоб одна другій забезпечувала спільну волю.

Та навіть мріяти про вільну Україну в колі вільних народів.— кожен сам собі пан, але всі добрі сусіди — трудно, доки у світовій війні зусиллями свободолюбних людей не впадуть всі диктатори.

(Кінець буде).

(Докінчення з 1-шої стор.)

їнському каледжові в Стемфорді. Т. Свистун виголосив привіт від кількох філядельфійських орґанізацій, та заявив, що знає про владику Бучка як про великого українського патріота ще з часів „пацифікації", коли владика вислав пастирський лист в справі побитих українців польською владою. Тому з приємністю його вітає. Д-р Ґалан тепер представив владику як заслуженого визначного українського громадянина на полі церкви та громадського життя і попросив його до слова. Владика висказав велику радість, що українці в Америці так радо відгукуються на всякі вищі благородні цілі і спішать з помочю. Беручи під увагу порівнуючу вбогість нашої еміґрації в Америці, під оглядом ідеалізму і жертвенности вона не лишається позаду інших народів. Переведена збірка принесла поверх $500.

КОНЦЕРТ.

Вечером по обіді відбувся святочний концерт, на якім виступив хор ім. Лисенка під управою п. С. Марусевича і крім американських гимнів відспівав з великим мистецтвом такі пісні: молитву „Владико неба і землі" з опери С. А. Гулака „Запорожець за Дунаєм"; Всі язици — псалом О. Бортнянського; Ой послалась доріженька — К. Стеценка; Щедрик — Н. Леонтовича; Живи Україно — М. Гайворонського і український гимн. Циганські мрії — скрипкове сольо, відограв талановито Іван Матис разом з орхестрою п. П. Дубаса. „Аве Марія", з наддатком, відспівала панна Анна Андрашко. Орхестра п. П. Дубаса виконала, як нниші відносини, дуже добре „Ер де балет" — С. В. Ґлюка. П. Дмитро Кріона дуже добре відспівав „Українську пісню". Вокальний і інструментальний терцет під проводом п. В. Ґріґайтіса виконав арію з „Тараса Бульби", М. Лисенка, та баркаролю Кампани. Опісля вокальний терцет виконав арію з опери „Марта", Флотова.

Проф .Микола Чубатий виголосив науковий доклад про розвій української культури від найдавніших часів. Українська культура, говорив бесідник, колись панувала на цілім сході Европи та була джерелом культурного надхнення для інших, менше культурних народів, чи держав, а між тим і Польщі. Писане право в Україні було зложене на 300 літ раніше ніж у Польщі. Українська культура була така сильна, що український нарід до певної міри легковажив собі політичне поневолення, маючи те внутрішне переконання, що його культури ніщо в світі не здушить. Бесідник опісля переповів, як під напором наїзників українська культура ступнево відступає на західні українські землі, а тепер, коли майже всі українські землі знайшлись під стопою східного наїзника ця культура ховається тут, на американському ґрунті.

По концерті відбувся баль.

УРЯД ОСТАЄ У ВІШІ

ВІШІ. — Так виглядає, що Париж остане ще надовго в руках німецької окупаційної влади, бо французький уряд оголосив, що остане надалі в Віші. Та так є, що многі міністерства таки переносяться до Парижа, зг., до Верзаю, де для них опорожнено Тріянонську палату, яку досі займали німці.

КВІЗЛІНҐИ І — ҐАЗОЛІНА

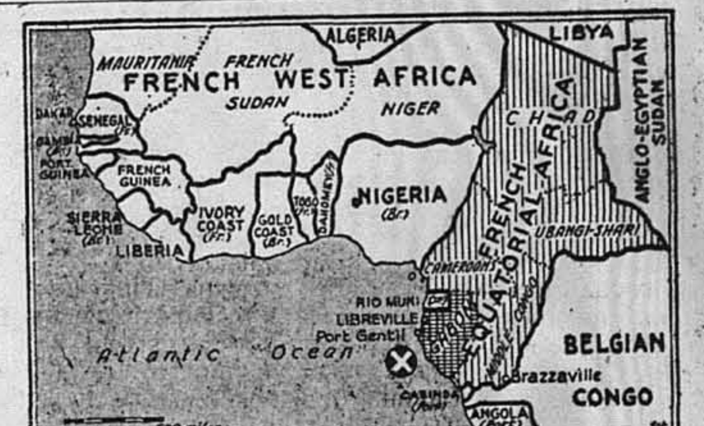
СТОКГОЛЬМ. — Шведська преса подає з Осля, столиці Норвеґії, що там викрито таємну торговлю ґазоліною. Мало виявитись, що в це ошуство замішані многі прихильники майора Квізлінґа, голови уряду, що є контрольований націстичною окупаційною владою.

НЕВДОВОЛЕНІ З АМЕРИКАНСЬКОГО КОНСУЛЬСТВА

ТОКИО. — В Японії глядять кривим оком на те, що Злучені Держави відчиняють консулят в Владивостоці, себто „під боком Японії". З того, що Совети погодились на отворення того консульства, заключають, що Злучені Держави стараються бути на добрій стопі з Советами.

УСЕ ВІДБУВАЄТЬСЯ „ЗГІДНО З ПЛЯНОМ"

Таке голосить італійське воєнне звідомлення про воєнні події на італійсько-грецькім фронті.

ДЕ ФРАНЦУЗИ НЕ ПІДДАЮТЬСЯ ГІТЛЄРОВІ. — Французький ґенерал Де Голь, провідник „вільних французів", заняв порт Ґабон, важний центр французької підрівникової кольонії в Африці.

Поїздка до Канади

Д-Р А. Т. КІБЗЕЙ.

Від довшого часу збирався я поїхати до Канади, Все те там мені таке знакоме: Товариство, де я колись перебував ще студентом на вакаціях; Монтреал, та славний університет Миґіл, де кінчив медичні студії. Мої давні шкільні товариші (а нині професіоналісти) просили, щоб приїхати хоть на короткий час, а тут так тяжко відірватись від обовязків. Нарешті я таки рішився і дня 13. липня виїхав з найближчою ріднею автомобілем до Канади.

Бюро автомобілеве повідомило мене, що дорога за Віндсором є в направі. Отже ми виїхали з Дітройт через Порт Гюрон, мостом до Сорнії, а відтам просто до Лондону.

Дороги рівні, вицементовані та майже порожні. Пускай брате автомобіль і на 80 миль! Нікого на переді, ні на заді. Переїжджаючи через маленькі оселі треба було часами звільнити, щоби не побити курят, які порпались при дорозі, або, щоб не вдарити в корову, яка завзялася перейти на другий бік дороги.

На фармах дозрівало збіжжа. Тут і там косили, або складали снопи. Зчаста переїздив тут то там якись старий фармер через дорогу на другий бік, або якась фармерка везла сіно. Молодих хлопців, та взагалі людей в оружньому віці, ми не бачили. Та зате в Лондоні (Онтеріо), повно було їх на вулицях міста — у військових одностроях.

Війна. — Воєнний настрій.— Ми аж тут побачили, що справді десь війна. По вулицях Лондону переходили громадами вояки. На передмістю, на оболонню, вправлялися цілі полки. Тут і там перелітали літаки. Зараз таки за містом — велика площа до вправ у стрілянню. Стріляли до двох величезних голов з паперу, на яких були намальовані образи Гітлера і Мусолінія... Тепер уже пізнали, що переїздимо через країну, що є у війні.

Подорож до Брентфорду.

З Лондону ми виїхали скоренько по обіді, бо ще був добрий шмат дороги до Торонта. А по дорозі я таки задумав повернути до Брентфорду. Бо писав мені орґанізатор, п. Боер, що він там зорґанізував новий відділ У. Н. Союзу.

І щось за дві години ми вже там були. По коротких допитах я заїхав на вуличку при залізничім шляху і загостив до нового секретаря нового відділу У. Н. Союзу, що щойно отримав поліси з головного уряду. Дещо вже поколектував. До деяких просив, щоб з ним поїхати та ліпше „розтлумачити" наші поліси чи грамоти.

Ось так ми відвідали три чи чотири хати в сусідстві.

Для мене було цікаво переконатись, як то люде, що доперва перший раз почули про Союз, випитувалися з цікавістю та захопленням. До справи відносилися щиро і поважно. Тай щиро вписувалися. До того часу, як запевняв мене молодий секретар п. Костюк, він мав вже поверх 30 членів. Біда була лише в тім, що з причини війни деякі люде о-тягалися та відкладали на пізніше, як оповідав п. Костюк.

Я пояснив йому деякі друки, та спосіб ведення книговідства, а деякі технічні справи взяв на себе, щоб передати головній канцелярії. Попрощався і виїхав в дорогу до Торонто.

Хотілася нам заїхати ще за дня, хоч ще було багато ріжних справ до пояснення та обговорення. Тай цікаво було переконатися на власні очи, як стоїть справа У. Н. Союзу в Канаді. Треба лише доложити праці та посвяти, а в відповіднім часі Союз певно значно пошириться у Канаді, як тільки скінчиться війна.

Колиж приїдете до нас знову? — питали нові урядники. Приїдемо, приїдемо внедовзі!...

В дорозі до Торонта.

Переїздили ми через прекрасні долини чорнозему. Повно винограду та овочевих дерев. Городовина, пишно виґрівала своє листя у проміннях сонця. Ось і вечір. А до Торонта ще добрий шмат дороги. Я натиснкав на автомобіль та їхав до 75 миль на годину, переганяючись з якоюсь американкою, що час від часу переганяла мене своїм Кедиляком. А де була ширша дорога, то я її переганяв, снуючи при тому пляни, коли то можна буде на тих степах Канади поширити наш Союз... Коби тільки та війна скінчилася!

Торонто.

Вже смеркалося, як ми вїздили до столиці провінції Онтеріо, себто до міста Торонто.

Довго не треба було допитуватися. Віхавши до міста, ми трималися головної дороги і заїхали так аж до Квінс улиці. Потім звернули раз чи два в право і в ліво і знайшлися на вулиці Батурст, де ми мали відшукати канцелярію д-ра Яремія. Ми щойно стали розглядатися, аж тут кричить д-р Мігайчук: Мой Ти — де їдеш? Оберни сюда!"

На нас вже чекали. Д-р Яремій вже мав все готове, де ми зараз закватерували та розгостилися як в дома.

Місто Торонто, столиця провінції Онтеріо, має до 600,000 населення. Як кажуть, є там від 35,000 до 50,000 українців. За останніх 10 до 15 літ українці розвинуть неабияку діяльність.

Є тут аж 6 українських парохій чи священників. А начисляють їх так: три греко-кат. священики, православний і два презбитерські проповідники.

Народних Домів є аж пять, себто, Укр. Нар. Дім, Дім У.Н.О., (рентований)), Дім Гетьманців, Дім Православних, та большевицький Дім (тепер замкнений). Кромі цього є ще ґалі при церквах, де відбуваються ріжні сходини.

Наших професіоналістів є 16. Пять лікарів: Яремій, Буряк, Ткачук, Сухмоновський, і Зарицький. Дентистів чотири: Вахна, Мігайчук, Луцик і Кулик. Адвокатів пять: Романюк, двох Гуменюків, Здонкевич, і Дик. Аптикарів два: Савчук і Ґультай. Є й інші.

Не вичисляю тих молодих студентів, що з весною укінчать курси і станують в ряди наших професіоналістів, (а є їх щось пів тузина), дальше учителів, норсок і т. д. Значиться, що Торонто не повстидається навіть перед Ню Йорком, або іншими американськими містами.

Цікаве і це явище, що всі вони практикують між нашим людьми і роблять як то кажуть „бизнес". І не нарікають, що свої їх не попирають. А в нас, в Америці, якраз противно. Що малоб це означати?

Замітив я також, що жиють ці наші професіоналісти поміж собою в згоді та приязни. Мають своє товариство, роблять часто сходини, та раз чи два в рік дають величаві бенкети.

Українською справою інтересуються і беруть в ній участь, навіть більшу як наші молоді професіоналісти в Америці. Належать теж до ріжних товариств, що є, як то кажуть, живчиком українського життя в їх кольонії.

Є тут також два відділи У. Н. Союзу (третій ще тоді орґанізувався) і для мене було дуже інтересним, що наші професіоналісти майже всі є членами Союзу. Належать вони до Союзу, бо кажуть, що то наше. А в нас випитують, що я з того буду мати...

Для мене рівнож було милою несподіванкою їхня гостинність. Цілих три дні мого побуту в Торонті я гостився. Раз в д-ра Яремія, другий раз в адв. Романюка, третий раз в д-ра Буряка і т. д.

Інтересуються і беруть живу участь наші професіоналісти і в канадійській політиці. Дето з них добивається деякого уряду, (наприклад д-р Ткачук є коронером), як рівнож мають своїх послів до провінціональних соймів (як у Винніпеґу, в Риджайні, в Едмонтоні). Як знаємо, мають теж одного посла до федерального парляменту в Отаві.

Стріча з українським послом.

Будучи ґостем на однім з цих обідів, я мав приємність стрінутися з українським послом до парляменту в Отаві (що рівняється нашому конґресови), п. Антоном Г. Глинкою. І що за цікаві враження!

Є це собі ще молодий чоловік (десь коло трицять!) Родився він в Західній Україні, а родичі привезли його до Канади, на фарми в Альберті, маленькою дитиною. Тут він зріс, ходив до школи і научився політикувати.

Українську мову знає добре. Нашу справу розбирає по дипльоматичному. А до того в нічім не уступає родженим тут анґльо-саксонцям. Говорить чистою і доброю анґлійщиною. Має бути добрим бесідником. Інтересується канадійськими справами, як пристало послови, а крім цього (як признався мені!) плянує виголосити в парляменті одну промову про українську справу і то при найблизшій нагоді. Та нещастя в тім (як він мені оповідав!), що таку промову можна виголошувати лише раз в рік, як ухвалюють буджет, а це має статися аж на другій сесії.

Згадую про це лише для інформації наших молодих українських політиків в Америці. Вони повинні брати собі приклад з таких людей.

Український патріотизм.

Для пересічного українця в Америці будуть також цікаві мої завваги щодо українського патріотизму в Канаді. А завважите це, почавши від звичайного робітника, а скінчивши на професіоналістах, людях з університетською освітою.

Про це я переконався зараз таки в неділю, 14. липня, де я був запрошений яко гість, щоб виголосити коротку промову на пікніку. Фестини ці, (чи як ми звемо пікніки), давало „У.Н.О." Недалеко за містом зїхалася молодь. Прийшли старші і дорослі. Були майже всі наші передові люде та професіоналісти.

З огляду на воєнний час, я оминав політику. Тільки коротенько згадав про теперішний стан світових подій, передав привіт від американських українців, та розказав дещо про У. Н. Союз та його мету і нашу початкуючу роботу в Канаді. Всі слухали неначе зачаровані.

Та не лише слухали, але по промові багато приступало до мене особисто та просили пояснити одно чи друге. Союз їх інтересував, як молодих так і старих. Інтересувала їх українська справа, та наша будучність...

А колиб так порівнати наші американські пікніки та промови, які нераз там виголошується! Чи багато у нас тим інтересується? Особливо з молоді! Признати треба правду, що канадійські українці стоять в тім напрямі трохи краще.

(Дальше буде).

ЛЕТНИЧИЙ ВИПАДОК У БРАЗИЛІЇ.—Коло Ріо Женейро, столиці Бразилії, невеликий пасажирський літак зударився з великим літаком. Малий літак упав на дах одного дому, а великий упав у ріку. Згинуло 19 осіб.

ФАРМЕРСЬКА ЗІРКА. — Джералд Рейенґа, 17-літній фармер з Емета, Аркензас, що за добре ведення фарми дістав нагороду в сумі $500.

ТАРЗАН, ч. 162. Дивний пашпорт.

Чимало днів пізніше Тарзан натрапив на село, крізь яке переходила Джейн і її схоплювачі.

„Вони повели їх на базар невільниць у забороненім столиці", ватажок села заявив. „Ти не відважся туди йти".

Та Тарзан таки пішов до самих брам цього загадочного міста. „Твій пашпорт" — зажадав від нього сторож.

„Тут мій пашпорт", відповів Тарзан і заїхав кулаком сторожові в обличчя.